

Δήλωση

Translations proofread by EDPB Members.
This language version has not yet been proofread.

Δήλωση σχετικά με τη δέσμη μέτρων για τις ψηφιακές υπηρεσίες και τη στρατηγική για τα δεδομένα Εκδόθηκε στις 18 Νοεμβρίου 2021

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων εξέδωσε την ακόλουθη δήλωση:

Από τον Νοέμβριο του 2020 μέχρι σήμερα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει υποβάλει διάφορες νομοθετικές προτάσεις στο πλαίσιο της ψηφιακής στρατηγικής της και της στρατηγικής της για τα δεδομένα, ιδίως την πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες (στο εξής: DSA), την πράξη για τις ψηφιακές αγορές (στο εξής: DMA), την πράξη για τη διακυβέρνηση των δεδομένων (στο εξής: DGA) και τον κανονισμό για μια ευρωπαϊκή προσέγγιση για την τεχνητή νοημοσύνη (στο εξής: AIR). Μια πέμπτη πρόταση για μια «πράξη για τα δεδομένα» αναμένεται να υποβληθεί πολύ σύντομα, ως μία από τις διάφορες πρωτοβουλίες που εξαγγέλθηκαν με την ευρωπαϊκή στρατηγική για τα δεδομένα¹.

Οι προτάσεις αποσκοπούν στη διευκόλυνση της περαιτέρω χρήσης και ανταλλαγής (προσωπικών) δεδομένων μεταξύ περισσότερων δημόσιων και ιδιωτικών φορέων εντός της «οικονομίας των δεδομένων», στη στήριξη της χρήσης συγκεκριμένων τεχνολογιών, όπως τα μαζικά δεδομένα και η ΤΝ, και στη ρύθμιση των διαδικτυακών πλατφορμών και των λεγόμενων «ρυθμιστών της πρόσβασης». Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αποτελεί ήδη ή θα αποτελέσει βασική δραστηριότητα των οντοτήτων, των επιχειρηματικών μοντέλων και των τεχνολογιών που ρυθμίζονται με τις προτάσεις. Ως εκ τούτου, το συνδυαστικό αποτέλεσμα της έγκρισης και της εφαρμογής των προτάσεων θα έχει σημαντικό αντίκτυπο στην προστασία των θεμελιωδών

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ευρωπαϊκή στρατηγική για τα δεδομένα (COM/2020/66 final).

δικαιωμάτων στην ιδιωτική ζωή και στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης της ΕΕ) και στο άρθρο 16 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΣΛΕΕ).

Το ΕΣΠΔ και ο ΕΕΠΔ έχουν ήδη εκδώσει κοινές γνωμοδοτήσεις σχετικά με την DGA² και τον AIR, ενώ ο ΕΕΠΔ έχει εκδώσει γνωμοδοτήσεις σχετικά με την ευρωπαϊκή στρατηγική για τα δεδομένα, την DMA και την DSA³. Στις γνωμοδοτήσεις αυτές επισημαίνεται σειρά ανησυχιών και διατυπώνονται συστάσεις για την καλύτερη ευθυγράμμιση των προτάσεων με την ισχύουσα νομοθεσία της Ένωσης για την προστασία των δεδομένων. Το ΕΣΠΔ εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι μέχρι στιγμής αρκετές συστάσεις δεν έχουν ληφθεί πλήρως υπόψη από τους συννομοθέτες⁴.

Με την παρούσα δήλωση, το ΕΣΠΔ εφιστά την προσοχή σε μια σειρά από βασικές ανησυχίες και καλεί τους συννομοθέτες να αναλάβουν αποφασιστική δράση. Οι ανησυχίες μας εντάσσονται σε τρεις κατηγορίες: 1) ελλιπής προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των ατόμων· 2) κατακερματισμένη εποπτεία· και 3) κίνδυνοι ανακολουθιών.

Το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι, χωρίς περαιτέρω τροποποιήσεις, οι προτάσεις θα έχουν αρνητικές επιπτώσεις στα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες των ατόμων και θα οδηγήσουν σε σημαντική ανασφάλεια δικαίου, η οποία θα υπονομεύσει τόσο το υφιστάμενο όσο και το μελλοντικό νομικό πλαίσιο. Ως εκ τούτου, οι προτάσεις ενδέχεται να μην επιτύχουν τον στόχο της δημιουργίας των προϋποθέσεων για καινοτομία και οικονομική ανάπτυξη που οι ίδιες προβλέπουν.

1. ΕΛΛΙΠΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΩΝ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ

Στις προτάσεις περιλαμβάνονται ορισμένες επιλογές που είναι πιθανόν να έχουν μακροχρόνιο αντίκτυπο στα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες των ατόμων και της κοινωνίας στο σύνολό της. Αν και οι προτάσεις επιδιώκουν γενικά να μετριάσουν διάφορους κινδύνους, το ΕΣΠΔ διατηρεί σοβαρές ανησυχίες σχετικά με ορισμένες επιλογές και θεωρεί ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι ελευθερίες των ατόμων χρήζουν πρόσθετης προστασίας. Συγκεκριμένα συναφή παραδείγματα είναι:

- Με βάση την πρόταση για τον AIR, θα επιτρέπεται η χρήση **συστημάτων ΤΝ που κατηγοριοποιούν** άτομα με βάση βιομετρικά στοιχεία (όπως με βάση αναγνώριση προσώπου) ανάλογα με την **εθνοτική καταγωγή, το φύλο, καθώς και τον πολιτικό ή σεξουαλικό προσανατολισμό τους** ή άλλους λόγους για τους οποίους απαγορεύονται οι διακρίσεις, ή συστημάτων ΤΝ των οποίων η επιστημονική εγκυρότητα δεν έχει αποδειχθεί ή τα οποία έρχονται σε άμεση σύγκρουση με βασικές αξίες της ΕΕ⁵. Το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι τα εν

² Το ΕΣΠΔ έχει επίσης εκδώσει τη δήλωση 05/2021 σχετικά με την πράξη για τη διακυβέρνηση των δεδομένων υπό το πρίσμα των νομοθετικών εξελίξεων.

³ Ο ΕΕΠΔ έχει επίσης εκδώσει προκαταρκτική γνωμοδότηση σχετικά με τον ευρωπαϊκό χώρο δεδομένων για την υγεία. Επισκόπηση όλων των γνωμοδοτήσεων και δηλώσεων που έχουν εκδοθεί από το ΕΣΠΔ και τον ΕΕΠΔ παρέχεται ως παράρτημα στην παρούσα δήλωση.

⁴ Οι ανησυχίες που επισημαίνονται στην παρούσα δήλωση αφορούν το αρχικό κείμενο των προτάσεων που υπέβαλε η Επιτροπή και δεν αναφέρονται σε οποιαδήποτε μεταγενέστερη θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκτός εάν αναφέρεται ρητά διαφορετικά.

⁵ Π.χ., πολύγραφοι, παράρτημα ΙΙΙ σημείο 6 στοιχείο β) και σημείο 7 στοιχείο α) της πρότασης για τον AIR. Κοινή γνωμοδότηση ΕΣΠΔ-ΕΕΠΔ σχετικά με τον AIR, παράγραφος 32.

λόγω συστήματα θα πρέπει να απαγορεύονται στην ΕΕ και καλεί τους συννομοθέτες να συμπεριλάβουν την απαγόρευση αυτή στον AIR. Περαιτέρω, το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι η χρήση ΤΝ για τη **διαπίστωση των συναισθημάτων φυσικού προσώπου** είναι εξαιρετικά ανεπιθύμητη και θα πρέπει να απαγορεύεται, εκτός από ορισμένες σαφώς καθορισμένες περιπτώσεις χρήσης, και συγκεκριμένα για σκοπούς υγείας ή έρευνας, υπό την προϋπόθεση της ύπαρξης κατάλληλων διασφαλίσεων, όρων και περιορισμών⁶.

- Στο ίδιο πνεύμα, δεδομένων των σημαντικών αρνητικών επιπτώσεων για τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες των ατόμων, το ΕΣΠΔ επαναλαμβάνει ότι ο AIR **θα πρέπει να περιλαμβάνει απαγόρευση κάθε χρήσης ΤΝ για την αυτοματοποιημένη αναγνώριση ανθρώπινων χαρακτηριστικών σε δημόσια προσβάσιμους χώρους** —όπως προσώπων, αλλά και τρόπων βάδισης, δακτυλικών αποτυπωμάτων, DNA, φωνής, τρόπων πληκτρολόγησης και άλλων βιομετρικών ή συμπεριφορικών σημάτων— σε οποιοδήποτε πλαίσιο⁷. Ο προτεινόμενος AIR, ως έχει σήμερα, επιτρέπει τη χρήση συστημάτων εξ αποστάσεως βιομετρικής ταυτοποίησης σε πραγματικό χρόνο σε δημόσια προσβάσιμους χώρους για σκοπούς επιβολής του νόμου σε ορισμένες περιπτώσεις⁸. Το ΕΣΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το πρόσφατα εκδοθέν ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο οποίο επισημαίνονται οι σημαντικοί κίνδυνοι⁹.
- Το ΕΣΠΔ θεωρεί επίσης ότι η **επιγραμμική στοχευμένη διαφήμιση θα πρέπει να ρυθμίζεται αυστηρότερα** στην DSA, προς όφελος λιγότερο παρεμβατικών μορφών διαφήμισης που δεν απαιτούν παρακολούθηση της αλληλεπίδρασης των χρηστών με το περιεχόμενο, και καλεί τους συννομοθέτες να εξετάσουν το ενδεχόμενο μιας σταδιακής κατάργησης που θα οδηγήσει σε **απαγόρευση της στοχευμένης διαφήμισης που βασίζεται σε διάχυτη παρακολούθηση**¹⁰, ενώ η κατάρτιση προφίλ παιδιών θα πρέπει να απαγορεύεται συνολικά.
- Το ΕΣΠΔ συνιστά την προσθήκη τόσο στην DSA όσο και στην DMA **απαιτήσεων διαλειτουργικότητας**, ώστε να προωθηθεί ένα ψηφιακό περιβάλλον πιο ανοικτό στον ανταγωνισμό και να καταστεί ευκολότερη για τα άτομα η επιλογή μεταξύ υπηρεσιών που προσφέρουν καλύτερη προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων¹¹.

⁶ Κοινή γνωμοδότηση ΕΣΠΔ-ΕΕΠΔ σχετικά με τον AIR, παράγραφος 35.

⁷ Κοινή γνωμοδότηση ΕΣΠΔ-ΕΕΠΔ σχετικά με τον AIR, παράγραφος 32.

⁸ Προσδιορίζονται στο άρθρο 5 παράγραφος 1 στοιχείο δ) σημεία i) έως iii) του προτεινόμενου AIR.

⁹ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 6ης Οκτωβρίου 2021 σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη στο ποινικό δίκαιο και τη χρήση της από τις αστυνομικές και δικαστικές αρχές σε ποινικές υποθέσεις [2020/2016(INI)].

¹⁰ Βλ. επίσης τη γνωμοδότηση του ΕΕΠΔ σχετικά με την DSA, παράγραφοι 69 και 70, καθώς και το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 20ής Οκτωβρίου 2020 που περιέχει συστάσεις προς την Επιτροπή σχετικά με τον νόμο για τις ψηφιακές υπηρεσίες: προσαρμογή των κανόνων εμπορικού και αστικού δικαίου για τις εμπορικές οντότητες που δραστηριοποιούνται στο διαδίκτυο [2020/2019(INL)], παράγραφος 15.

¹¹ Βλ. επίσης τη γνωμοδότηση του ΕΕΠΔ σχετικά με την DSA, παράγραφοι 84 και 85, και τη γνωμοδότηση του ΕΕΠΔ σχετικά με την DMA, παράγραφοι 37 και 38.

2. ΚΑΤΑΚΕΡΜΑΤΙΣΜΕΝΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Όλες οι προτάσεις προβλέπουν τη δημιουργία εποπτικών αρχών και νέων ευρωπαϊκών δομών συνεργασίας μεταξύ των εν λόγω αρχών (στο εξής: ευρωπαϊκά συμβούλια)¹². Μολονότι η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι καίριας σημασίας για τις δραστηριότητες που ρυθμίζονται με τις προτάσεις, οι εποπτικές αρχές προστασίας δεδομένων δεν ορίζονται ως οι κύριες αρμόδιες αρχές. Το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει ότι, όσον αφορά την προστασία και την ελεύθερη ροή των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, το άρθρο 16 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ και το άρθρο 8 παράγραφος 3 του Χάρτη της ΕΕ απαιτούν η εποπτεία της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα να ανατίθεται σε ανεξάρτητες αρχές προστασίας δεδομένων¹³.

Επιπλέον, το ΕΣΠΔ εκφράζει έντονη ανησυχία για το γεγονός ότι οι προτάσεις δεν καθορίζουν με σαφήνεια τον τρόπο με τον οποίο τα νέα εποπτικά όργανα (και τα συνοδευτικά ευρωπαϊκά συμβούλια) θα πρέπει να συνεργάζονται με τις εποπτικές αρχές προστασίας δεδομένων (και το ΕΣΠΔ). Ιδίως, οι προτάσεις δεν αντιμετωπίζουν επαρκώς τις καταστάσεις ενδεχόμενης αλληλεπικάλυψης αρμοδιοτήτων ούτε το θέμα της διαβούλευσης μεταξύ των αρχών σε ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος. Το γεγονός αυτό δημιουργεί τον **κίνδυνο ύπαρξης παράλληλων εποπτικών δομών** όπου διαφορετικές αρμόδιες αρχές θα εποπτεύουν τις ίδιες οντότητες όσον αφορά τις ίδιες δραστηριότητες (επεξεργασίας) **χωρίς διαρθρωμένη συνεργασία** μεταξύ τους.

Συγκεκριμένα συναφή παραδείγματα είναι:

- Η προτεινόμενη DSA επιβάλλει στις αρμόδιες αρχές την υποχρέωση να εποπτεύουν τα **συστήματα συστάσεων**¹⁴ των πολύ μεγάλων επιγραμμικών πλατφορμών (τα οποία συχνά περιλαμβάνουν την κατάρτιση προφίλ υποκειμένων δεδομένων κατά την έννοια του ΓΚΠΔ), καθώς και τα μέτρα που λαμβάνονται για την **εκτίμηση και τον περιορισμό των συστημικών κινδύνων, συμπεριλαμβανομένου του κινδύνου για το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή**¹⁵. Η ίδια πρόταση περιέχει επίσης διατάξεις σχετικά με **κώδικες δεοντολογίας**, οι οποίοι ενδέχεται να αφορούν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα¹⁶. Ωστόσο, δεν επιβάλλει στις αρμόδιες αρχές την υποχρέωση να διαβουλευθούν επίσημα ή να συνεργαστούν με το ΕΣΠΔ ή τα μέλη του. Το γεγονός αυτό ενέχει τον κίνδυνο αντικρουόμενων κατευθυντήριων οδηγιών ή ακόμη και διαφορετικών αποτελεσμάτων σε δράσεις επιβολής από τις εποπτικές αρχές.
- Η προτεινόμενη DGA ορίζει **νέους τύπους παρόχων υπηρεσιών και οργανισμών** που θα επεξεργάζονται μεγάλους όγκους δυνητικά ευαίσθητων δεδομένων, ιδίως, υπηρεσίες

¹² Συμβουλευτική επιτροπή για τις ψηφιακές αγορές στην DMA· Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Ψηφιακών Υπηρεσιών στην DSA· Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Τεχνητής Νοημοσύνης στον AIR· Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας Δεδομένων στην DGA.

¹³ Βλ. δήλωση 05/2021 του ΕΣΠΔ σχετικά με την DGA υπό το πρίσμα των νομοθετικών εξελίξεων, σελίδα 3· κοινή γνωμοδότηση ΕΣΠΔ-ΕΕΠΔ σχετικά με τον AIR, σελίδα 17.

¹⁴ Άρθρο 29 της DSA.

¹⁵ Ιδίως στο πλαίσιο του άρθρου 27 (προσδιορισμός και εκτίμηση των πλέον σημαντικών και επαναλαμβανόμενων συστημικών κινδύνων, καθώς και βέλτιστες πρακτικές για τον περιορισμό των κινδύνων αυτών), το οποίο παραπέμπει στο άρθρο 26, συμπεριλαμβανομένου του άρθρου 26 παράγραφος 1 στοιχείο β), και στα άρθρα 35 και 36 της DSA (κώδικες δεοντολογίας).

¹⁶ Βλ. άρθρα 35 και 36 της DSA.

διαμεσολαβητών δεδομένων και οργανώσεις αλτρουισμού δεδομένων. Ωστόσο, **το καθεστώς «ελέγχου» για τις εν λόγω οντότητες είναι σχεδόν δηλωτικό και, ως εκ τούτου, δεν παρέχει επαρκή προστασία για τα υποκείμενα των δεδομένων**¹⁷, δεδομένου ότι περιορίζεται στην επαλήθευση από την αρμόδια αρχή ορισμένων (κυρίως τυπικών) απαιτήσεων¹⁸, η οποία επαλήθευση θα πραγματοποιείται, μάλιστα, εντός πολύ σύντομου χρονικού διαστήματος¹⁹.

- Ο προτεινόμενος AIR θεσπίζει ένα **σύστημα πιστοποίησης και κώδικες δεοντολογίας** για τα συστήματα TN υψηλού κινδύνου, αλλά δεν είναι σαφές αν και πώς τα εν λόγω πιστοποιητικά και κώδικες μπορούν να διασυνδεθούν με τις απαιτήσεις του ΓΚΠΔ²⁰. Το γεγονός αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε καταστάσεις στις οποίες συστήματα TN, παρότι έχουν πιστοποιηθεί (σήμανση CE) βάσει του AIR για να διατεθούν στην αγορά ή να τεθούν σε λειτουργία, δεν θα συμμορφώνονται με τους κανόνες και τις αρχές της προστασίας των δεδομένων (ιδίως την αρχή της προστασίας των δεδομένων ήδη από τον σχεδιασμό και εξ ορισμού)²¹. Επιπλέον, ο προτεινόμενος AIR δεν περιέχει καμία αναφορά σε (υποχρεωτικούς) μηχανισμούς παρακολούθησης για τους κώδικες δεοντολογίας που να αποσκοπούν στην επαλήθευση της συμμόρφωσης των παρόχων συστημάτων TN μη υψηλού κινδύνου με τις διατάξεις τους²².
- Η προτεινόμενη DMA επιβάλλει στους ρυθμιστές της πρόσβασης την υποχρέωση να διευκολύνουν την άσκηση της **φορητότητας των δεδομένων** σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ και να παρέχουν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, **πρόσβαση σε δεδομένα**, μεταξύ άλλων σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο η) και θ) και σε ανωνυμοποιημένα δεδομένα σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο ι), χωρίς να παρέχει σαφή νομική βάση για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή υποχρέωση διαβούλευσης και συνεργασίας μεταξύ οποιασδήποτε αρμόδιας αρχής που ορίζεται βάσει της DMA και της αρμόδιας αρχής προστασίας δεδομένων κατά την εποπτεία της συμμόρφωσης με τις εν λόγω διατάξεις της DMA.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η συμπληρωματικότητα στην εποπτεία και να ενισχυθεί η ασφάλεια δικαίου, το ΕΣΠΔ συνιστά θερμά να εισαχθεί σε καθεμία από τις προτάσεις σαφής αναφορά των εποπτικών αρχών προστασίας δεδομένων μεταξύ των σχετικών αρμόδιων αρχών με τις οποίες θα υπάρχει συνεργασία. Επιπλέον, κάθε πρόταση θα πρέπει να **περιλαμβάνει ρητή νομική βάση για την ανταλλαγή των πληροφοριών που είναι αναγκαίες για την αποτελεσματική συνεργασία και να προσδιορίζει τις περιστάσεις υπό τις οποίες θα πρέπει να υπάρχει συνεργασία**. Περαιτέρω, οι προτάσεις θα πρέπει να επιτρέπουν στις αρμόδιες εποπτικές αρχές βάσει κάθε πρότασης **να μοιράζονται πληροφορίες** τις οποίες έχουν συλλέξει στο πλαίσιο οποιωνδήποτε ελέγχων και

¹⁷ Βλ. κοινή γνωμοδότηση ΕΣΠΔ-ΕΕΠΔ σχετικά με την DGA, παράγραφοι 136, 140, 151, 155, 175, 180, 191.

¹⁸ Ορίζονται, αντίστοιχα, στο άρθρο 11 της DGA για τους παρόχους υπηρεσιών κοινοχρησίας δεδομένων και στα άρθρα 16-19 για τις οργανώσεις αλτρουισμού δεδομένων.

¹⁹ Μία εβδομάδα από την ημερομηνία κοινοποίησης για τους παρόχους υπηρεσιών κοινοχρησίας δεδομένων (άρθρο 10 παράγραφος 7 της DGA)· δώδεκα εβδομάδες από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης για τις οργανώσεις αλτρουισμού δεδομένων (άρθρο 17 παράγραφος 5 της DGA).

²⁰ Βλ. κοινή γνωμοδότηση ΕΣΠΔ-ΕΕΠΔ σχετικά με τον AIR, παράγραφος 74.

²¹ Βλ. κοινή γνωμοδότηση ΕΣΠΔ-ΕΕΠΔ σχετικά με τον AIR, παράγραφος 76.

²² Βλ. κοινή γνωμοδότηση ΕΣΠΔ-ΕΕΠΔ σχετικά με τον AIR, παράγραφος 79.

ερευνών που σχετίζονται με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με τις αρμόδιες αρχές προστασίας δεδομένων, είτε κατόπιν αιτήματος είτε με δική τους πρωτοβουλία²³. Το ΕΣΠΔ επιθυμεί να υπογραμμίσει την ανάγκη να διασφαλιστεί ότι οι εποπτικές αρχές προστασίας δεδομένων διαθέτουν **επαρκείς πόρους** για την εκτέλεση αυτών των πρόσθετων καθηκόντων.

3. ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΑΝΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ

Όλες οι προτάσεις αποσκοπούν στη ρύθμιση τεχνολογιών ή δραστηριοτήτων που περιλαμβάνουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ως εκ τούτου, το ισχύον πλαίσιο προστασίας των δεδομένων εφαρμόζεται πλήρως. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, το διατακτικό των προτάσεων μπορεί να **δημιουργήσει αβεβαιότητα** ως προς το κατά πόσον είναι εφαρμοστέο το πλαίσιο προστασίας των δεδομένων. Οι συννομοθέτες θα πρέπει να άρουν κάθε ασάφεια ώστε **να διασφαλιστεί** ασφάλεια δικαίου και να ενισχυθεί η συνοχή με το ισχύον πλαίσιο προστασίας των δεδομένων, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή του. Σε κάθε περίπτωση, οι προτάσεις **θα πρέπει να ορίζουν σαφώς ότι οι διατάξεις τους δεν επηρεάζουν ούτε υπονομεύουν την εφαρμογή των ισχυόντων κανόνων προστασίας των δεδομένων και να διασφαλίζουν ότι οι κανόνες προστασίας των δεδομένων υπερισχύουν** σε κάθε περίπτωση κατά την οποία πραγματοποιείται επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα²⁴.

Επιπλέον, ορισμένες διατάξεις χρησιμοποιούν την ίδια ορολογία με τον ΓΚΠΔ ή την οδηγία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, χωρίς ρητή αναφορά στα εν λόγω νομοθετήματα. Το γεγονός αυτό ενέχει τον κίνδυνο να επηρεαστεί η ερμηνεία που δίνεται σε βασικές έννοιες του ΓΚΠΔ (όπως η βασική έννοια της «συγκατάθεσης» ή του «υποκειμένου των δεδομένων»)²⁵. Επίσης, δημιουργεί τον κίνδυνο να ερμηνευθούν ορισμένες διατάξεις ως παρεκκλίσεις από τον ΓΚΠΔ ή την οδηγία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες. Κατά συνέπεια, ορισμένες διατάξεις **θα μπορούσαν εύκολα να ερμηνευθούν κατά τρόπο ασύμβατο με το ισχύον νομικό πλαίσιο και, ακολούθως, να οδηγήσουν σε ανασφάλεια δικαίου**.

Συγκεκριμένα συναφή παραδείγματα είναι:

- Η πρόταση για την DSA επιβάλλει στους παρόχους υπηρεσιών την υποχρέωση **να προσφέρουν στους χρήστες τουλάχιστον μία επιλογή για τη λήψη συστάσεων περιεχομένου που δεν περιλαμβάνει τη χρήση κατάρτισης προφίλ**²⁶. Ωστόσο, η αρχή της προστασίας των δεδομένων ήδη από τον σχεδιασμό και εξ ορισμού απαιτεί τα συστήματα που προσφέρουν αυτές τις συστάσεις να μην βασίζονται *εξ ορισμού* στην κατάρτιση προφίλ²⁷.

²³ Βλ. επίσης τη γνωμοδότηση του ΕΕΠΔ σχετικά με την DSA, παράγραφοι 87-89, και τη γνωμοδότηση του ΕΕΠΔ σχετικά με την DMA, παράγραφοι 39-41.

²⁴ Σύμφωνα με τα θεμελιώδη δικαιώματα στην ιδιωτική ζωή και στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη της ΕΕ και στο άρθρο 16 της ΣΛΕΕ.

²⁵ Το ΕΣΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι στην εντολή του Συμβουλίου σχετικά με την DGA, που εγκρίθηκε στις 24 Σεπτεμβρίου 2021, οι έννοιες της συγκατάθεσης και του υποκειμένου των δεδομένων ευθυγραμμίστηκαν με τις απαιτήσεις συγκατάθεσης του ΓΚΠΔ.

²⁶ Άρθρο 29 της DSA.

²⁷ Βλ. γνωμοδότηση ΕΕΠΔ σχετικά με την DSA, παράγραφος 73.

- Σε πολλές περιπτώσεις, η **νομική βάση** για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δεν προκύπτει με σαφήνεια από το νομικό κείμενο των προτάσεων. Συναφές παράδειγμα από την προτεινόμενη DGA είναι η έλλειψη σαφήνειας σχετικά με την περαιτέρω χρήση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που βρίσκονται στην κατοχή φορέων του δημόσιου τομέα²⁸. Ο προτεινόμενος AIR αναφέρει ότι δεν παρέχει γενική νομική βάση για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ενώ ταυτόχρονα ορίζει ότι οι πάροχοι συστημάτων TN υψηλού κινδύνου «*μπορούν να επεξεργάζονται ειδικές κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα*» για τη διασφάλιση της παρακολούθησης, του εντοπισμού και της διόρθωσης πιθανών περιπτώσεων μεροληψίας, και απαιτεί πρόσθετες διασφαλίσεις για την εν λόγω επεξεργασία²⁹.
- Η χρήση (εν μέρει) **αλληλεπικαλυπτόμενων όρων** με σαφώς διαφορετικές έννοιες, όπως στην περίπτωση των όρων «επιγραμμικές υπηρεσίες διαμεσολάβησης» στην προτεινόμενη DMA και «υπηρεσίες διαμεσολάβησης δεδομένων» στην προτεινόμενη DGA, προκαλεί σύγχυση και έχει επιπτώσεις στη σαφήνεια των προτάσεων.
- Ένα από τα κύρια σημεία ανησυχίας όσον αφορά την προτεινόμενη DGA είναι ότι οι διατάξεις της δεν διευκρινίζουν επαρκώς **αν αναφέρονται σε δεδομένα μη προσωπικού χαρακτήρα, δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ή δεδομένα αμφότερων αυτών των κατηγοριών**, ούτε διευκρινίζουν επαρκώς ότι στις περιπτώσεις «συνόλων μεικτών δεδομένων» εφαρμόζεται ο ΓΚΠΔ. Ως εκ τούτου, δεν είναι σαφές ότι το πλαίσιο προστασίας των δεδομένων θα εξακολουθήσει να εφαρμόζεται όταν πραγματοποιείται επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και όταν πρέπει να ληφθούν υπόψη συγκεκριμένοι κίνδυνοι αποανωνυμοποίησης ανωνυμοποιημένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα³⁰. Αυτή η έλλειψη διάκρισης μπορεί να οδηγήσει σε σύγχυση, για παράδειγμα, ως προς το αν απαιτείται νομική βάση κατά τον ΓΚΠΔ (απαίτηση που ισχύει για κάθε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του)³¹.

Μελλοντικές προοπτικές:

Το ΕΣΠΔ έχει επίγνωση του γεγονότος ότι μία από τις βασικές πρωτοβουλίες της ευρωπαϊκής στρατηγικής για τα δεδομένα είναι η δημιουργία **κοινών ευρωπαϊκών χώρων δεδομένων** σε στρατηγικούς τομείς και πεδία δημόσιου συμφέροντος, μεταξύ άλλων στον τομέα της υγείας (στο εξής: ευρωπαϊκός χώρος δεδομένων υγείας). Στην κοινή γνωμοδότησή τους σχετικά με την DGA, το ΕΣΠΔ και ο ΕΕΠΔ τόνισαν ότι κάθε επικείμενη πρωτοβουλία, όπως η **ευρωπαϊκή πράξη για τα δεδομένα**, που ενδέχεται να έχει επιπτώσεις στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να διασφαλίζει και να διατηρεί τον σεβασμό και την εφαρμογή του κεκτημένου της ΕΕ στον τομέα της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα³².

²⁸ Άρθρο 5 παράγραφος 6 της DGA.

²⁹ Άρθρο 10 παράγραφος 5 του AIR.

³⁰ Βλ. κοινή γνωμοδότηση ΕΣΠΔ-ΕΕΠΔ σχετικά με την DGA, σελίδα 19.

³¹ Βλ. επίσης τις παραγράφους 47-56 της κοινής γνωμοδότησης ΕΣΠΔ-ΕΕΠΔ σχετικά με την DGA, όπου επισημαίνεται η ανασφάλεια δικαίου όσον αφορά τη νομική βάση για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

³² Κοινή γνωμοδότηση ΕΣΠΔ-ΕΕΠΔ σχετικά με την DGA, παράγραφος 19.

Κατά τον χρόνο σύνταξης της παρούσας δήλωσης, ο στόχος και το περιεχόμενο των προτάσεων για την πράξη για τα δεδομένα ή για τον ευρωπαϊκό χώρο δεδομένων υγείας δεν είναι ακόμη διαθέσιμα. Ωστόσο, είναι σαφές ότι και οι δύο πρωτοβουλίες θα αποσκοπούν στη διεύρυνση της πρόσβασης σε δεδομένα (προσωπικού χαρακτήρα) και στην αύξηση της περαιτέρω χρήσης δεδομένων (προσωπικού χαρακτήρα) για τους σκοπούς της κοινοχρησίας δεδομένων μεταξύ ιδιωτικών και δημόσιων φορέων.

Ως εκ τούτου, στο ίδιο πνεύμα, το ΕΣΠΔ καλεί την Επιτροπή να αποφύγει τις ασάφειες στις νέες προτάσεις, ώστε να διασφαλιστεί ασφάλεια δικαίου και συνοχή με το ισχύον πλαίσιο προστασίας των δεδομένων, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή του. Σε κάθε περίπτωση, οι προτάσεις θα πρέπει να ορίζουν σαφώς **ότι οι διατάξεις τους δεν επηρεάζουν ούτε υπονομεύουν την εφαρμογή των ισχυόντων κανόνων προστασίας των δεδομένων και να διασφαλίζουν ότι οι κανόνες προστασίας των δεδομένων υπερσχύουν σε κάθε περίπτωση κατά την οποία πραγματοποιείται επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα**³³.

Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες προκλήσεις που θέτει η αυξημένη κοινοχρησία δεδομένων, το ΕΣΠΔ ζητεί οι επικείμενες νομοθετικές προτάσεις σχετικά με τους ευρωπαϊκούς χώρους δεδομένων και η πράξη για τα δεδομένα να καθορίσουν εξαρχής **συγκεκριμένες εγγυήσεις για την προστασία των δεδομένων**, οι οποίες θα διασφαλίζουν υψηλό επίπεδο προστασίας των δεδομένων, λαμβανομένης υπόψη, όταν συντρέχει περίπτωση, της επεξεργασίας ειδικών κατηγοριών δεδομένων, όπως τα δεδομένα υγείας. Καθορίζοντας εξαρχής ρητά τις εν λόγω εγγυήσεις, μπορούμε να εξασφαλίσουμε επαρκές επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και να αποφύγουμε το ενδεχόμενο ανασφάλειας δικαίου.

Επιπρόσθετα στις βασικές ανησυχίες που επισημαίνονται ανωτέρω, το ΕΣΠΔ επιθυμεί να υπογραμμίσει:

i) τον **αναπαλλοτρίωτο χαρακτήρα** του δικαιώματος στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ως δικαιώματος που ανήκει σε **κάθε φυσικό πρόσωπο**, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 16 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και στο άρθρο 8 του Χάρτη της ΕΕ, από το οποίο δεν χωρεί παραίτηση³⁴.

ii) την ανάγκη ενσωμάτωσης **συγκεκριμένων εγγυήσεων για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με όλες τις αρχές προστασίας των δεδομένων**, ιδίως τις αρχές της **ελαχιστοποίησης των δεδομένων, του περιορισμού του σκοπού και της διαφάνειας**. Σχετικές εγγυήσεις αποτελούν ενδεικτικά: ο προσδιορισμός των ειδών δεδομένων που μπορούν να υποβληθούν σε επεξεργασία, των σκοπών για τους οποίους τα δεδομένα μπορούν να υποβληθούν σε επεξεργασία, των οικείων υποκειμένων των δεδομένων, των μερών στα οποία μπορούν να κοινοποιούνται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και των περιόδων αποθήκευσης. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στις εγγυήσεις για την επεξεργασία για **σκοπούς επιστημονικής έρευνας**, ώστε να διασφαλίζεται η **νόμιμη, υπεύθυνη και δεοντολογική διαχείριση των δεδομένων**, για παράδειγμα με τη θέσπιση **απαιτήσεων ελέγχου** για τους ερευνητές που θα έχουν πρόσβαση σε μεγάλο όγκο δυνητικά ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα³⁵.

³³ Σύμφωνα με τα θεμελιώδη δικαιώματα στην ιδιωτική ζωή και στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη της ΕΕ και στο άρθρο 16 της ΣΛΕΕ.

³⁴ Βλ. δήλωση του ΕΣΠΔ σχετικά με την DGA υπό το πρίσμα των νομοθετικών εξελίξεων, σελίδες 5 και 6.

³⁵ Βλ., για παράδειγμα, τους όρους που καθορίζονται στο άρθρο 31 παράγραφοι 4 και 5 της DSA.

iii) τη σημασία της υποχρέωσης **προστασίας των δεδομένων ήδη από τον σχεδιασμό και εξ ορισμού**, η οποία έχει ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο των «**συνδεδεμένων αντικειμένων**» (π.χ. το διαδίκτυο των πραγμάτων και το διαδίκτυο των σωμάτων³⁶), λόγω των σημαντικών κινδύνων για τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες των οικείων προσώπων³⁷.

Για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων

Η Πρόεδρος

(Andrea Jelinek)

³⁶ Βλ. την αρχική εκτίμηση επιπτώσεων της πράξης για τα δεδομένα, σελίδα 6, που αναφέρεται σε «έξυπνες οικιακές συσκευές, φορητές συσκευές και συσκευές οικιακού βοηθού», διαθέσιμη στη διεύθυνση:

https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13045-Data-Act-&-amended-rules-on-the-legal-protection-of-databases_el.

³⁷ Βλ. ομάδα εργασίας του άρθρου 29 για την προστασία των δεδομένων, γνώμη 8/2014 σχετικά με τις πρόσφατες εξελίξεις στο διαδίκτυο των πραγμάτων, σελίδες 7-12, διαθέσιμη στη διεύθυνση:

https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp223_el.pdf.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Κατάλογος προηγούμενων γνωμοδοτήσεων και δηλώσεων που εκδόθηκαν από το ΕΣΠΔ και τον ΕΕΠΔ

-)] Κοινή γνωμοδότηση ΕΣΠΔ-ΕΕΠΔ 3/2021 για την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ευρωπαϊκή διακυβέρνηση δεδομένων (πράξη για τη διακυβέρνηση δεδομένων), η οποία εκδόθηκε στις 11 Μαρτίου 2021, διαθέσιμη στη διεύθυνση: https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/edpbedps-joint-opinion/edpb-edps-joint-opinion-032021-proposal_el
-)] Δήλωση του ΕΣΠΔ 05/2021 σχετικά με την πράξη για τη διακυβέρνηση δεδομένων υπό το πρίσμα των νομοθετικών εξελίξεων, η οποία εκδόθηκε στις 19 Μαΐου 2021, διαθέσιμη στη διεύθυνση: https://edpb.europa.eu/system/files/2021-08/edpb_statementondga_19052021_el.pdf
-)] Κοινή γνωμοδότηση ΕΣΠΔ-ΕΕΠΔ 5/2021 σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη (πράξη για την τεχνητή νοημοσύνη), η οποία εκδόθηκε στις 18 Ιουνίου 2021, διαθέσιμη στη διεύθυνση: https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/edpbedps-joint-opinion/edpb-edps-joint-opinion-52021-proposal_el
-)] Γνωμοδότηση του ΕΕΠΔ 01/2021 σχετικά με την πρόταση πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες, η οποία εκδόθηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2021, διαθέσιμη στη διεύθυνση: https://edps.europa.eu/data-protection/our-work/publications/opinions/digital-services-act_en
-)] Γνωμοδότηση του ΕΕΠΔ 02/2021 σχετικά με την πρόταση πράξης για τις ψηφιακές αγορές, η οποία εκδόθηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2021, διαθέσιμη στη διεύθυνση: https://edps.europa.eu/data-protection/our-work/publications/opinions/digital-services-act_en
-)] Γνωμοδότηση του ΕΕΠΔ 03/2020 σχετικά με την ευρωπαϊκή στρατηγική για τα δεδομένα, η οποία εκδόθηκε στις 16 Ιουνίου 2020, διαθέσιμη στη διεύθυνση: https://edps.europa.eu/sites/default/files/publication/20-06-16_opinion_data_strategy_en.pdf
-)] Προκαταρκτική γνωμοδότηση του ΕΕΠΔ 8/2020 σχετικά με τον ευρωπαϊκό χώρο δεδομένων υγείας, η οποία εκδόθηκε στις 17 Νοεμβρίου 2020, διαθέσιμη στη διεύθυνση https://edps.europa.eu/sites/default/files/publication/20-11-17_preliminary_opinion_european_health_data_space_en.pdf.